

Gizella a neolitikumból

2009 június 29. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Fontos a galagonyási régészeti lel?helyr?l beszélni, mert amit ma a Dunántúl újk?korának bonyolult kérdéseir?l tudunk, azt jelent?s részben els?sorban a bicske-galagonyási és más Fejér megyei ásatások adatai és leletei alapján tudjuk. A több mint négy évtized óta itt folyó ásatások során kiderült, hogy Galagonyáson – a lengyeli kultúra kivételével – a dunántúli újk?kor minden fejl?dési szakaszában volt település, volt élet.
Az els? régészeti nyomok 1931-ben jutottak szakemberek tudomására, amikor pinceépítéskor csontvázas sírokat, edényeket találtak. Feltárómunkát többször is végeztek itt, melyek közül az 1971-es mondható a legjelent?sebbnek. Ekkor találták meg a régészek annak a cölöpháznak a nyomait, amely a dunántúli (közép-európai) vonaldíszes kerámia legkorábbi id?szakába vezet el bennünket.
Ez a lakóhely egy 30–90 centiméter mélyen beásott, három méter hosszú, felfelé szélesed? ovális gödör volt. „Az építmény lakóépület voltát kétségtelenül bizonyítják a benne talált leletek: sok, csaknem teljesen ép agyagedény, gabona?rl? kövek, csontkanál, sok piros festékrög és f?leg két n?t ábrázoló szobrocska – írja Makkay János régész. – Mindkett? letört valahonnan, valószín?leg egy-egy edény kiszélesed? válláról. Az ilyen kis szobrocskák nem túlságosan gyakoriak a közép-európai vonaldíszes kerámiák leletanyagában, különösen nem az ilyen korai, s?t mint mi már tudjuk, legkorábbi szakaszában. Mindkét szobrocskán a fels?testen elöl és hátul is mély bekarcolásokkal jelölték a ruházatot, a mellen nyakláncot, mellkorongot tartó pántot vagy azt a keresztövet, amelyr?l azt tartották, hogy istenn?k hatalmát, szerelmi varázsát testesíti meg. Mindkett?nek gondosan ábrázolták a hajkoronáját: egyiknél tömött fürtöket, csigákat alkot, a másiknál hátul félkaréjban van feltornyozva. A homlokon körbehúzódó mély vonal bizonyára hajat leszorító pántot vagy talán diadémot jelöl.
Arra vonatkozólag, hogy ezek a kis szobrocskák kit, kiket ábrázoltak, milyen célokra szolgáltak, a régészetnek számos feltevése van, mindegyik mellett és ellene rengeteg érv szól. Könnyebb volna, ha azt tudnánk, hogy a nagyobbik bicskei szobrocska (az ásatás során Gizellának neveztük el) mit tartott az ölében (jól látható ugyanis, hogy bal kezével tartott valamit, aminek letört helye megmaradt). Két lehet?ség van: egy kis edénykét vagy egy csecsem?t. Mindkett?re van példa más korszakok, más lel?helyek szobrocskái között. Az ölében edényt tartó n?alak egy olyan istenn?t személyesíthet meg, amelynek áldozatot hoznak. A csecsem?t ölében tartó és szoptató vagy dajkáló istenn?r?l pedig nyilvánvaló, hogy a megszületett istengyermeket gondozó, ?rz?, tápláló anyaistenn?, amolyan ?skori Madonna. Ha ilyen szobrokat egy edény vállán helyeztek el (általában állatfigurákkal váltakozva mind a négy oldalán az edénynek), alighanem az edény tartalmát akarták az istenn?, a mindenható termékenység-istenn? oltalma alá venni. E kérdéseknek a részletesebb vizsgálata azonban messzire vezetne – fejezi be ismertetését Makkay János. – Ezért meg kell elégednünk annak a megállapításával, hogy Bicske-Galagonyás két olyan m?vészi szobrocskát adott a tudománynak, amelyek segítségével talán mindennél mélyebben pillanthatunk be ennek az ?skori társadalomnak az életébe.”

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló